

Sygn. akt VIII U 1845/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 listopada 2016 roku.

Sąd Okręgowy w Lublinie VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący Sędzia SO Jadwiga Szumielewicz

Protokolant sekr. sąd. Katarzyna Trafisz

po rozpoznaniu w dniu 18 listopada 2016 roku w Lublinie

sprawy Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie

z udziałem T. D.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o zwrot nienależnie pobranego świadczenia

na skutek odwołania Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

z dnia 6 października 2015 roku znak:(...)

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że nie zobowiązuje Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń za okres od 3 kwietnia 2014 roku do 30 września 2015 roku z odsetkami.

Sygn. akt VIII U 1845/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 6 października 2015 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. zobowiązał Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń za okres od dnia 3 kwietnia 2014 roku do dnia 30 września 2015 roku w kwocie 52,10 złotych i odsetek za okres od dnia 21 maja 2014 roku do dnia 26 sierpnia 2015 roku, tj. do dnia wpływu nowego dokumentu, w kwocie 3,09 złotych. Swoją decyzję organ rentowy uzasadniał przedłożeniem zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu Rp-7 z dnia 19 sierpnia 2015 roku, potwierdzającym okresy urlopów wychowawczych oraz urlopów bezpłatnych, nie wykazanych w dotychczas przedłożonych dokumentach. Na tej podstawie Zakład stwierdził, że ubezpieczona T. D. pobrała nienależnie świadczenie w wyżej wskazanym okresie z tytułu emerytury (decyzja – k. 39 akt emerytalnych).

Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie wniósł odwołanie od powyższej decyzji, nie zgadzając się z jej rozstrzygnięciem. W argumentacji wskazano, że w przypadku pobrania nienależnego świadczenia do jego zwrotu obowiązana jest osoba, która pobrała takie świadczenie, a nie płatnik składek (odwołanie – k. 3-4 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. Wskazał, że wysokość emerytury T. D. była ustalana między innymi na podstawie zaświadczeń Rp-7 z dnia 6 maja 1986 roku oraz 6 czerwca 1986 roku wystawionych przez Sąd Rejonowy w Lublinie. Natomiast w związku z przedłożeniem nowego zaświadczenia Rp-7

z dnia 19 sierpnia 2015 roku ponownie przeliczono wysokość emerytury, która okazała się niższa, w związku z czym w spornym okresie T. D. otrzymywała emeryturę w wysokości jej nienależnej. Zakład powołał się na treść art. 84 ust. 6 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych, zgodnie z którym jeżeli pobranie nienależnych świadczeń zostało spowodowane przekazaniem przez płatnika składek lub inny podmiot nieprawdziwych danych mających wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość, obowiązek zwrotu tych świadczeń wraz z odsetkami, obciąża odpowiednio płatnika składek lub inny podmiot. Na tej podstawie Zakład uznał, że pracodawca ubezpieczonej jest obowiązany do zapłaty nienależnie pobranego świadczenia w wysokości różnicy pomiędzy emeryturą należną, a wypłaconą (odpowiedź na odwołanie – k. 5-6).

Sąd Okręgowy w Lublinie ustalił i zważył, co następuje:

T. D. urodziła się w dniu (...).

W okresie od dnia 24 stycznia 1973 roku do dnia 31 sierpnia 1985 roku była zatrudniona na stanowisku maszynistki, a następnie sekretarza sądowego w Sądzie Rejonowym w Lublinie (wcześniej funkcjonującym jako Sąd Powiatowy). W tym czasie w okresie od dnia 4 marca 1981 roku do dnia 4 marca 1984 roku przebywała na bezpłatnym urlopie wychowawczym (zaświadczenia o zatrudnieniu i zarobkach – k. 5 i k. 17 akt rentowych, k. 16 akt emerytalnych, dowody w aktach osobowych w postaci umowy o pracę, angaży, świadectwa pracy i wniosków – k. 38 a.s.).

Decyzją z dnia 16 czerwca 2011 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych ustalił wysokość kapitału początkowego T. D., natomiast decyzją z dnia 15 kwietnia 2014 roku przyznał jej emeryturę z urzędu od dnia 3 kwietnia 2014 roku, której wysokość została ustalona w kwocie 896,96 złotych (decyzje – k. 10 akt kapitałowych, k. 8 akt emerytalnych).

Obie powyższe decyzje zostały wydane w oparciu o posiadaną przez organ rentowy dokumentację, w tym m.in. dołączone przez wnioskodawczynię na potrzeby postępowania rentowego zaświadczenia o zatrudnieniu i zarobkach wystawionych przez Sąd Rejonowy w Lublinie (k. 5 i k. 17 akt rentowych).

W dniu 27 maja 2015 roku T. D. złożyła wniosek o ponowne ustalenie kapitału początkowego (wniosek – k. 13 akt emerytalnych). W toku postępowania przed organem rentowym przedłożyła zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu wystawione przez Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie, z którego wynika, że w okresie od dnia 4 marca 1981 roku do dnia 4 marca 1984 roku przebywała na urlopie bezpłatnym udzielonym na wychowanie dzieci (zaświadczenie – k. 16 akt emerytalnych). Powyższa informacja nie była zawarta w zaświadczeniach wystawionych w 1986 roku.

Uwzględniając przedłożony dokument Zakład Ubezpieczeń Społecznych w dniu 25 września 2015 roku wydał decyzję o przeliczeniu emerytury od dnia 3 kwietnia 2014 roku, tj. od daty, od której przyznano świadczenie. Po przeliczeniu wysokość emerytury została ustalona w kwocie 894,06 złotych (decyzja – k. 20 akt emerytalnych).

Biorąc powyższe pod uwagę organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję, w której zobowiązał płatnika składek – Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń za okres od dnia 3 kwietnia 2014 roku do dnia 30 września 2015 roku w kwocie 52,10 złotych wraz z odsetkami, łącznie 55,19 złotych (decyzja – k. 39 akt emerytalnych).

Powyższy stan faktyczny został ustalony w oparciu o wyżej wskazane dowody z dokumentów. Nie budziły one wątpliwości Sądu zarówno co do formy, jak i treści. Nie były też kwestionowane przez strony, w związku z czym zostały uznane za w pełni wiarygodne.

Odwołanie jest zasadne i zasługuje na uwzględnienie.

W niniejszej sprawie stan faktyczny nie jest sporny. Nie jest sporna również kwota nienależnie wypłaconej ubezpieczonej emerytury za okres od dnia 3 kwietnia 2014 roku do dnia 30 września 2015 roku wraz z odsetkami.

Okolicznością sporną pozostaje jedynie odpowiedzialność płatnika składek za zwrot nienależnie pobranego świadczenia z tytułu emerytury.

Zwrot nienależnie pobranego świadczenia regulowany jest przez ustawę z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. 2016 r., poz. 963, tekst jedn. ze zm.). Zgodnie z art. 84 ust. 1 wskazanej ustawy osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego. W myśl ust. 2 za kwoty nienależnie pobranych świadczeń uważa się:

- 1) świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenie była pouczona o braku prawa do ich pobierania;
- 2) świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie nieprawdziwych zeznań lub fałszywych dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzania w błąd organu wypłacającego świadczenia przez osobę pobierającą świadczenia.

Natomiast jak stanowi ust. 6 cytowanego przepisu jeżeli pobranie nienależnych świadczeń zostało spowodowane przekazaniem przez płatnika składek lub inny podmiot nieprawdziwych danych mających wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość, obowiązek zwrotu tych świadczeń wraz z odsetkami, o których mowa w ust. 1, obciąża odpowiednio płatnika składek lub inny podmiot.

W niniejszej sprawie Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyjął, iż Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie przekazał nieprawdziwe dane mające wpływ na wysokość emerytury byłego pracownika – T. D. w postaci braku informacji o bezpłatnym urlopie wychowawczym w zaświadczeniach Rp-7 wystawionych w dniach 6 maja oraz 6 czerwca 1986 roku. Jednocześnie na tej podstawie wyliczono ubezpieczonej emeryturę, która następnie została obniżona w wyniku dostarczenia zaświadczenia Rp-7 z dnia 19 sierpnia 2015 roku, zawierającego informację o takim urlopie bezpłatnym.

Nałożenie na płatnika składek obowiązku zwrotu różnicy pomiędzy emeryturą przyznaną, a należną w takiej sytuacji nie jest jednak prawidłowe, co potwierdza zarówno treść wyżej cytowanych przepisów, jak i poglądy orzecznictwa. W pierwszej kolejności należy wskazać, że ustawa do stwierdzenia obowiązku nałożenia takiego obowiązku wymaga przekazania przez płatnika danych nieprawdziwych. Nie należy jednak utożsamiać tego pojęcia z danymi niekompletnymi, które w przyjętym stanie faktycznym zostały dostarczone organowi rentowemu. Ponadto analiza zaświadczeń o zatrudnieniu i zarobkach w uspołecznionym zakładzie pracy wystawionych w dniach 6 maja oraz 6 czerwca 1986 roku nie pozwala przyjąć, że dane w nich zawarte posiadają przymiot nieprawdziwości. Formularz nie zawiera bowiem rubryki dotyczącej korzystania przez ubezpieczoną z urlopu wychowawczego. Tym samym należy uznać, że pracodawca wypełnił druk zgodnie ze wskazaniem poszczególnych rubryk oraz wymogami dokumentów. Co prawda drugostronne pouczenie w punkcie 4.2 zawiera informację, że przy obliczaniu podstawy wymiaru wyłącza się zarobki z miesięcy, w których pracownik przez okres dłuższy niż 5 dni w miesiącu nie wykonywał zatrudnienia wskutek pobierania zasiłku chorobowego, opiekuńczego, macierzyńskiego lub wyrównawczego, bądź wskutek podjęcia lub zaprzestania pracy w ciągu miesiąca, jednak nie będzie to miało zastosowania w rozpatrywanym przypadku. Zgodnie bowiem z punktem 3 pouczenia w zaświadczeniu należy wykazać zarobki wybrane przez zainteresowanego albo z ostatnich 12 miesięcy zatrudnienia, albo z kolejnych 24 miesięcy zatrudnienia dowolnie wybranych z okresu ostatnich 12 lat zatrudnienia. T. D. wybrała pierwszą możliwość, tj. wysokość zarobków z okresu od dnia 1 września 1984 do dnia 31 sierpnia 1985 roku. Należy wskazać, że na urlopie przebywała do dnia 4 marca 1984 roku. Tym samym okres urlopu skończył się niecałych 6 miesięcy przed okresem wskazanym w zaświadczeniu Rp-7 i tym samym nie mógł być w tym formularzu uwzględniony. Przyjmując zatem, że ustawowe określenie „nieprawdziwe dane” oznacza dane niezgodne ze stanem faktycznym, zmyślone i pozbawione cech rzeczywistości należy uznać, iż nie można za takie uznać informacji zawartych w analizowanych formularzach. Pracodawca prawidłowo bowiem zawarł wszystkie wymagane przez druk informacje odnośnie wybranego przez ubezpieczoną okresu 12 ostatnich miesięcy zatrudnienia, poczynając od daty 31 sierpnia 1985 roku, tj. dnia, w którym stosunek pracy został rozwiązany (por. wyroki Sądu Apelacyjnego w Lublinie

z 6 marca 2013 r., III AUa 124/13, LEX nr 1289786 oraz Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z 24 czerwca 2015 r., III AUa 206/15, LEX nr 1754022).

Biorąc powyższe pod uwagę należy uznać, że płatnik składek nie może być zatem obarczany odpowiedzialnością za niedokładności w opracowaniu wzoru druku Rp-7 ustalonego przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych tym bardziej, że to na organie rentowym spoczywa obowiązek zgromadzenia dokumentów niezbędnych do wydania decyzji i w żadnym przypadku nie jest zwolniony z dokładnego, merytorycznego zbadania kierowanej do niego dokumentacji, w tym zaświadczeń Rp-7. W związku z tym podania niekompletnych danych nie należy utożsamiać z pojęciem „nieprawdziwe dane”, a tylko takie są podstawą do ustalenia obowiązku płatnika składek do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia. Dla uzupełnienia rozważań należy dodać, że zgodnie z treścią § 20 pkt 1 obowiązującego ówczesnie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. z 1983 r., nr 10, poz. 49) środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość zarobku lub dochodu stanowiącego podstawę wymiaru emerytury lub renty są dla pracowników: zaświadczenie zakładów pracy wystawione według wzoru ustalonego przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych albo legitymacja ubezpieczeniowa zawierająca wpisy dotyczące okresów zatrudnienia i wysokości osiąganych zarobków. Z powyższej regulacji nie wynika, aby zawarte w zaświadczeniu Rp-7 dane miały wiążący charakter dla organu rentowego i nie podlegały kontroli tego organu przy podejmowaniu decyzji o przyznaniu świadczeń emerytalno-rentowych oraz ustalaniu ich wysokości. Zaświadczenie takie nie jest dokumentem urzędowym w rozumieniu art. 244 § 1 i 2 k.p.c., gdyż podmioty wydające takie zaświadczenia nie są organami wykonującymi zadania z zakresu administracji państwowej, a tylko dokumenty wystawiane przez te organy stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone. W związku z tym Zakład, jako organ uprawniony do przyznawania świadczeń z ubezpieczeń społecznych i ustalania ich wysokości ma obowiązek dokonania kontroli przedłożonego zaświadczenia stanowiącego nie dokument urzędowy, a prywatny. Tym bardziej, że w trakcie postępowania przed tym organem zastosowanie mają przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 roku kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2016 r., poz. 23, tekst jedn. ze zmianami), który w art. 7 nakłada na organu administracji publicznej obowiązek podejmowania wszelkich czynności niezbędnych do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego oraz do załatwienia sprawy, przy uwzględnieniu interesu społecznego i słusznego interesu obywateli. Zasada ta nie ulega wyłączeniu w przypadku postępowań mających na celu ustalenie prawa do emerytury lub jej wysokości, w toku których organ rentowy powinien rozważyć, czy do wniosku dołączono wszystkie niezbędne dokumenty, a zawarte w tych dokumentach dane wystarczają do podjęcia decyzji w kwestii prawa ubezpieczonego do dochodzonego świadczenia i jego wysokości. Jeśli nie – powinien zażądać dostarczenia brakujących dokumentów i wyjaśnić wątpliwości wynikające z analizy zawartych w nich informacji (wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 7 czerwca 2016 r., III AUa 1122/15, LEX nr 2086205).

Tym samym należało zmienić zaskarżoną decyzję, nie zobowiązując Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń za okres od 3 kwietnia 2014 roku do 30 września 2015 roku z odsetkami.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy w Lublinie, na podstawie powołanych przepisów oraz art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.